

ԲԱՐՈՒՄ 50

ՄԷՃՄՈՒՆԻ ԱՆՊԱՐ

ԲԱՐՈՒՄ 50

DIRECTION DU JOURNAL

MEDJMOUA-I-AHBAR

65, Grand'rue de Péra, Taksim, 65

ԱՊՐԱՆԻ ԶԵՄԵՐԱԿԱՆՈՒՄ

Բարձրագույն խիստ	Դրուց	60	35
Թատրա խիստ	"	85	45
Մեծագույն խիստ	Ցուց	20	10

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԱՐՈՒՄ ԻՐԱՆԻ ԴԱՐՈՒՄ

ԿԻՆԵՄԱՏՈՐ ԵՎ ՕԼԻՄՊԻՔ

Իրանի խիստ արժանապատիվ :

مجموعه اخبار

مکاتوغل قديم جادوى نومبر ۶۰

ԻՆՉՈՒՆԻ ԱՅՐԱՆԱԿ ԱՍԵՆՈՒԹԻՒՆ ՃԵՄԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ԴԵՍ

9.

«Ճանապարհը անմասն ուղիղ
«Թուրքի առաջին նոցա: Ունենալով
«Լինի խրատով խմայտուն, իսկ
«անմասն առ օրին յայտնի դարձ
«կուրծին իւր»»

(Առաջին, ԺԲ. 15.)

Տեղական հայ թերթ մը յանդիմանած է
«Խաւարամտութիւն» կոչել չ. Մենք վիշ-
եանի ուղիղ և վայելուչ ընթացքն: Ստու-
գիւ խաւարամտութիւն մը կայ, բայց
թէ ո՞ր կողմանէ է, կը թողունք դատել
տնայաւ ընթերցողին: Խաւարամտութիւն
է մոլորութիւն քարոզել, ճշմարտութեան
հակառակ յամարողն, ուղղութիւնը
մերժել կամ ապաւինել ետեւեմբ: Խաւա-
րամտութիւն է աստուածային կրօնի պա-
տուէրներն անգոյնել և վարդապետութե-
ան խաւարած զգոյնել: Խաւարամտութե-
ան է նախապաշարութիւնները սիրել և
զայնս փարատելու աշխատող ձեռքերը
խաւարած: Խաւարամտութիւն է մեղմ ու
ազնիւ պատասխանի մը դէմ յարձակիլ բե-
րանք լի լուսանք և գրիչը լի թոյնով:
Խաւարամտութիւն է ուրիշին համոզում-
ներուն և խղճին վրայ բռնանալ տմարդո-
ւին: Խաւարամտութիւն է գրեթէ աղան-
գաւորներու դատող պաշտպանել և քսան
գարեբու մարդկութեան ամենէն գիտուն,
ազնիւ, գերիմաստ ու սրբաշունչ դէմքերն
ատել ու նախատել: Խաւարամտութիւն է
վերջապէս, Աւետարանի պայծառագեղ
տիեզերափայլ լուսոյն դէմ կռուիլ կուրծ-
քէն, և ուղի կանգնել անոր տեղ իւր ու-
ղորմելի երեւակայութեան ճղճիմ ցնորք-
ները:

Եթէ չ. Մենք վիշեան խաւարամտութիւն է,
հակառակ իւր փրկութեան և աստուա-
ծաբանական լայնածաւալ հմտութեանց,
հակառակ իւր գիտական բազմակողմանի
կարողութեանց, հակառակ իւր գրագէտի
և ատենախօսի անփութելի ձիրքերուն, և-
թէ, կ'ըսեմ, խաւարամտութիւն է նա, ո՞վ է
ուրեմն լուսամտը ձեր մէջ կամ ձեռն
դուրս: — Դուք այն անխախտ խմայ-
տունն որ կը քարոզէ թէ կրօնը մարդ-
կային կարծիք մ'է սոսկ՝ դարերու ըն-
թացքին հետ փոփոխելի: Դուք այս գո-
րոզ ծանծաղամբն որ ո՞չ մի կրօնի հնա-
զանդելով կը յայտարարէ մեծխօսիկ ճո-
ւտմարտութեամբ թէ «ամեն կրօնքներն
ալ լաւ են»: Դուք այն վատչուէր երե-
տասարդն, այն ցոփ վիպասունը կամ
խառնազնաց կինն՝ որք իրենց անզուսպ
կրիք ազատութիւն շնորհելու համար՝ կը
ճամարտակեն շարունակ թէ «կրօնքը քա-
հանայից խաբէութիւնն է...» և կամ առ-
աւաւելն տեսակ մը խմայտասիրական
դպրոց, որում կանն ոք ազատ է համա-
կարծիք լինել կամ ո՞չ...»: Ո՞վ է լու-
սամտը: — Գուցէ այն տգէտ խմայտ-
ներն որք իրենց Պատմութիւնը ուսմանե-
րու մէջ սերտելէ վերջ՝ Միջին Դարու,
Յիսուսեան ու Հաւատաքննութեան բա-
ռերն իրենց դրամադուր ըրած՝ գիշեր
ու քերիկ կը յիշողն զանեմ և անմը-

շակ ժողովրդաց միամտութիւնը կը շահա-
գործեն աներես ու անխղճ: Դուք այն
ստրկամիտ թերթն որ՝ առողջ ու ազա-
տական կրթութեան մը ստուերն անգամ
չէ տեսած՝ և որ տակաւին Բասթօնէ և
Հէյէ, Ուալդէնէ և Պոլեմիքիէ վերջ՝
պատիւ կը համարի իրեն լինել զուակ
Վոլդէրի ու Պոլեմիքի:

Ըսէ՛ք, կ'աղաչեմ, եթէ չ. Մենք վիշ-
եան խաւարամտութիւն է, ի՞նչ են ուրեմն Պե-
ղոս Առաքեալներ, Յովնանն Աւետարա-
նիչներ, Բարսեղներ, Ոսկերեքներ, Ներ-
սէսներ և Գրիգորներ, որք Միջին արեւմտի
մը չափ ու Միջին արեւմտի մ'աւելի խստա-
պահանջ էին յիւր կրօնի: Ի՞նչ են ուրեմն
մարդկութեան ամենէն հակա շահմարներն,
Օգոստինոսներ, Աքուստինոսներ, Պոլեմ-
ներ, Բագրատներ, Ի՞նչ են ուրեմն Անգ-
լիկ, Գերմանիկ, Գաղղիկ, Ամերիկայի
այն տիեզերալոյս անձնաւորութիւններն,
որք կը կոչուին Նիւմըն, Ֆէյլըր, Բէյ-
լէր, Հէյդելբերգ, Յիւլի, Պէնտիֆ,
Կիպլան, Այրլենտ և այլք անթիւք, ու-
րոց վեհաշունչ խօսք և գրութեամբ մտաւո-
րական ու բարոյական աշխարհի մի ծայրէն
մինչեւ միւսն ափուռած են իրեն լուսոյ
փարոսներ:

Եթէ կը համարձակիք, զանեմ ալ ի՞նչ
չեցէք խաւարամտ: Բայց քաղաքակիրթ
աշխարհ պիտի ծիծաղի ձեր վրայ: Ձեռ
յուսար թէ ուղիք այդ աստիճան անպատ-
ուել զձեզ, Ուրեմն ուղիքեք ձեր սխալ-
ներն, և խոնարհեցէք միայն ճշմարտու-
թեան առջեւ, որ Աստուծոյ ձայնն է
մարդկութեան մէջ:

Ն. Յ. Վ. Փ.

ԱԶԱՏ ԶԵՓԻՒՆԵՐ

Ազատութիւն չէ վայրագար,
Նոցա վայելք չեն անխափան,
Արդ սիրելիք ըլլանք երբայ,
Կազմենք խմբեր յաւերժական:

Դեռ եւս մընանք Հայեր մենք լուս-
Ըլլանք սիրով արդ իրարու,
Հաւաքանք ժամերն առիտը
Անհետացան վերիճառու:

Այժմ Մարտի ու Ապրիլի,
Տօրոս, Էրզրում և Լիւանան
Արաքսաս Տիգրիս, Եփրատ
Վեհ մուսայից եղան գետան:

Բուրասաններ թոյրտ բոյրտ
Բացին իրենց պեճճ զըրգարան,
Ազատութեան հովիւն շնչոտ
Յակնիթ, յայտնի թոյր ըզգեցան:

Սա ապարէզ արդ չէ՛ նանիր,
Առնունք բաժին գործակալին,
Բանանք կածան մեզի ընտիր,
Ազատ քաղնք այս լայն ուղիքին:

Ազատութիւն մեր Մեկնաս
Իրօք եղաւ հարուստ մենտոր,
Աշխատելու ո՞չ յոյժ հանապազ
Յաւաջ գիտնէք ճիշդով բոլոր:

Ուրիշներն բարի նախանձ
Ունենանք յար սէր անսպառ,
Պէտք չէ մընանք թող անխափան
Բաւ են մերին այս տառապանք:

Դրպրոց, հանդէս, գրքիչ, մատեն
Թո՛ղ մեզ ըլլան միշտ խաղալիք:

Երբ օտարներ Արիստոփան
Ունին Հիւկոյ, Տանդէ ալմիկ,
Յաւաջ խմբեր ազատ ազատ,
Փութանք, մարդկեք ո՞ն ընդ առաջ
Որդիք Հայկաջ դուք հարազատ,
Վատ բռնութեան կորսն աւալ:
Փութանք՝ ո՞վ եղարք նման
Ձեռք կարկառունք մենք իրարու,
Լուսատունչիկ պողոտան վեհ
Առիթ եղաւ զարդանալու:
Մագեց արեւ Տանկառանի
Յուրաց արփին ծագէ ի ծագ,
Արի՛ք պանդուխտ դուք հայրենի
Ազատ պարզենք վառ դրօշակ:
ՊՕԴՈՍ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ
Տրապիզոն, 3 Փետր. 1909

ՃԻՄՏԻՑԵ ԳԱՏԱՐ ՆԵ՞ՑԱՐՏԸ

Պու սուալ, պու կիւն հէր քէոնի աղ-
զընտան իշխումէք տիր Մէլլութիւն
իւնընտան պէրի եւտի ալ կէլտիկ հալ-
տէ, նէ՛ Խոթանպօտա, նէ՛ վիւսեթիւրտ
ճիտի պէր էլլիք եաբըլամալ:
Վէ պօշ լափար իւն վաղըթ կէլտիւրի
վէ հալա տա կէլտիւրիւք տիր: Պու կիւն
իւն եւտի ալ տահա կիտիւսէ, երիւ պու-
տան ֆարալը պէր հալ ումահաճազ տըր:
Հալպուքի մէլլէքէթիւրի տախիւն վէ
խարիճէն իշխեաճաթ միւսպիւրիւք, օտ-
րէճէյէ կէլտի տիր քի, վաթանը սէլամէ-
թի, մէլլէքէթիւն իսալը, պուրատա վէ
վիւսեթիւրտէն էնալիւն, խտրէյի ճէտի-
տէլիւն ֆայտէլէրի կէտմէք իւլիւն էտաթ
վէ ճիտի ինքաթիւն իւրալմ վէ մէճպու-
րիւք թիւրիւք ինքաթ օլունամազ պէր
հազըթի տիր: Եալընը մէլլութիւն
հիւրըլլէթ, միւսալմ վէ սաիր բարազ
քէլլիւրիւք իւն իշխեալ տիր իւրալմ վէ
վէ թէրազըլի մէլլէքէթիւն, սէլամէթ վա-
թանա, թէֆահ ու սատթիւրի էնալիւք մէ-
տար օլամազ: Իշխէ պուրալընը թէֆիդի
միւսթիւրիւք «Լէվանթ Հէրալտ», աթի-
տէլիւք մէլլէքէթիւն միւսթիւրիւք կիւզէլլէ
իւրալմ վէ պէեան իւրալմ օլունալընտան,
թէրէմէթիւն միւսթիւրիւք առտ իւլտիւք:

Պիր թաղը պիւրտէ թէֆիւրիւք վէ
միւսթիւրիւք կիւրիւքէլլէք, սատթէ շու-
րալընը օլունալ իւրալմ վէ, պու կիտիւ
իւն նէլլէյէ կիտիւրիւք: Պիր, զանն իտ-
րիդ քի, հիւ պիր շէյ եաբըլամալ տալ իպա-
րէթ օլուն պու կիտիւ, պիր իտարալիւք
տօղրու սէլլէք իւլլէքէթիւք տիր: Յիւլլազը
թիւրքիւք, պիր տէլլէթ մազամիւստ
պազալըն վաթթիւք եկեանէ օլալիւք
շու Մէլլութիւն իւնընտան պէրի նէ՛
եաբըլմը օլունալը, կէրիւ պիր աթթը
հազար իւրալմ վէ, օ վաթթիւք պէրու
նէ՛ եաբըլմը օլունալը սիւալ իւլլէքէթիւք,
պու սիւալ վիւսեթիւք վէրիւք պիւրէճէք
ճէլլալ՝ մաթթիւք սիւալ, եալընը, «հիւ
պիր շէյ» տէն պաշալ պիր թիւրիւք օլա-
մազ: Պիր թաղը նէլլէքէթիւք վաթ զա-
նուն լաիւրալընը գըլմէթ տար վաթթիւք
զայալ իւրալմ: Պիր իւն մէլլէքէթիւք
միւսթիւրիւք մազալընը իւն պիր շօգ
գոնալընը, լուպիւրալը թէրթիւք իւր-
ալմ, ֆաթալ տէլլը սալըլալ օլունալ:

զը կիտի, պու նալմ թօլունալ տալլէյի
նէլլէլլէք տար թիւրիւքէլլէք տալի հիւ
միւսթիւք կէտթիւքէլլէք: Բէք շօգ վաթթիւք
թէրթիւք, էսկի թէթիւք իսալէթ օլունալ
լա կէլլիւք, վէ պուրատա վէ մէլլէքէթիւք
քի էնալիւք, էսկի թէթիւք միւսթիւք
տալ իւլլէքէթիւք իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
նիւթիւք, իտարիւք սալըլալ էրթիւք վէրու-
էսալընը, ալ շօգ օլունալ մէլլէքէթիւք տա-
լիւքիւք ճէլլէքէթիւք: Սալիւ տիր
քի, էկէր օ մէլլէքէթիւք, մէլլէքէթիւք
միւսթիւք կէտթիւքէլլէք տալ իւլլէքէթիւք
նիւթիւք, իտարիւք իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
օ իւլլէքէթիւք էնալիւք ալընը իտի: հալ-
պուքի՛ օ իւլլէքէթիւք, պու մէլլէքէթիւք
իւնընտան պիւրի իւլլէքէթիւք օլունալ
զաթթիւք իւլլէքէթիւք տիր օլունալընը մէլլ-
տանա գոլմը տըր:

Շու ստոթիւք եկեանէ վաթթիւք
իւնընտան իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
թէլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
գըլալընը հիւսթիւք թէլլէքէթիւք
թէլլէքէթիւք իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
տալ իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
ալ իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
կէլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
նիւթիւք տալ իւլլէքէթիւք
օ իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
իւնընտան պիւրի իւլլէքէթիւք օլունալ
զաթթիւք իւլլէքէթիւք տիր օլունալընը մէլլ-
տանա գոլմը տըր:

Հէր քէոնի կէտթիւք, հիւ վէ գըլալ
լա օլուն վէ տալիւք, իտարիւք միւսթիւք
սէլլէքէթիւք իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
տալ իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
նալ իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
օ իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
իւնընտան պիւրի իւլլէքէթիւք օլունալ
զաթթիւք իւլլէքէթիւք տիր օլունալընը մէլլ-
տանա գոլմը տըր:

Յագիր օլունալ վէ բարալընտան միւսթիւք
թաճ պուլլընտան հաթիւք, տահա ալ-
ղուն միւսթիւք քէլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
մէլլէքէթիւք վէ օլունալ թաթթիւք թէլլէքէթիւք
տալ պուլլընտան կէտթիւք տալ իւլլէքէթիւք
նիւթիւք տալ իւլլէքէթիւք
օ իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
իւնընտան պիւրի իւլլէքէթիւք օլունալ
զաթթիւք իւլլէքէթիւք տիր օլունալընը մէլլ-
տանա գոլմը տըր:

Պու Մէլլիւ, շուրալընտան տալ իւլլէքէթիւք
քի, քէլլէքէթիւք կիւրիւք վէ մէլլէքէթիւք
եան պիր թըրքիւք էթթիւք վէ մէլլէքէթիւք
քիւն քէթ քէթիւք թաթթիւք իւլլէքէթիւք
չին թէլլէքէթիւք օլունալընտան պաշալ տիր:
Իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
օ իւլլէքէթիւք տալ իւլլէքէթիւք
իւնընտան պիւրի իւլլէքէթիւք օլունալ
զաթթիւք իւլլէքէթիւք տիր օլունալընը մէլլ-
տանա գոլմը տըր:

ՄՏՆկիւ, իրիւնճի տէֆա թաթիլաւն ոսն-
աւ թէքարա աչըլաըլնուտ, Գարսիսի մէ-
սըլապարընըն պիր լաիշաւը ոգոռնաըլ տըր-
ն Պուռնա, խարիճիէ նազըրըր սապըզը թիւլ-
լիլզ լաշաանըն Այսա-բաասաաքի գոնաըր,
պիրա պէտն Նուքուճէթ թարաֆընտան
ըշնտրսինէ թէքըր օլուռնաըլը ճիւշթէլ,
նուզուզըր խաղինէնին մուշաֆազաըր իշին
լ պապաթ Մալիէ նէզարէթինաըն իզա-
աթ իսթէնիլմէսի իյաթ խալիֆէ արըն
Ճէճիւն, պու թէքիլֆի գասաուլ իթմիշ
տըր — Տէշլըր թաթիլպատասաւն պէր թա-
նըք էմլուքըն, խաղաքնի մալիլաշէն սաթըն
պընըպ, պիրա պէտէլ պազըր ըիճայա մէ-

Ի՞նչ պահար հողակերթոք. Պուկկար
Հետևիս իսն, հենուզ հալլ օլունամարը
ըրը; Շու էսնատե Ավսթրիա-Սըրպիս իս-
լիաֆը, պիլիսասա իվթորունըն նազարը
իդգաթընը ճէլլ իթմէֆտէ, լաքին Պուկ-
ար մէսնիսին իբնին տէրճէ էնմնիթէ
էրլիմէֆտէ տիր: Շու սըրպիս, Պուկկար
սթիլիս զօթիթէսի, հէր վազըթման գի-
տէ էնթիլղալարնա տվամ իթտիկ-
ազտիլտէ, պիլ Մաքէտոնիստառնէ հա-
նօթըրզ: Դիլիվազը Մանասթիլը վաթիս
օթիլատան, պիլ չօգ Պուկկար մէմուրար-
ուն վիլայէթի մէլքըրէյէ կէլայէթինի պա-
էլէկրաֆ Տախիլէն նէլգարէթինէ իշար
մէմիշ տիր: Պու մէմուրար, վիլայէթին
Պուկկար գարնիլէրինի տուշարազ, Թիւր-
իս իլէ Պուկկարիսթան պէյնիսի մուհա-
պի զոհուրինտէ նէ հաբասազլարընա
տիր քէօթիլտէ թալլամիլը գաթիթէ
ըրմազ, մէ Մաքէտոնիստառնէ

Պէտղոսեան, Թագսիմ ճառեալնէ Ն. 66